

ΔΕΛΤΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

Αριθμός 64 | 5 Σεπτεμβρίου 2018

ΔΙΚΤΥΟ για τη
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
στην Ελλάδα
και την Ευρώπη

ΣΥΝΟΨΗ:

Οι δεσμεύσεις που παραμένουν παρά την «φυγή» των μνημονίων, η ελληνική οικονομία αλλά και το διεθνές περιβάλλον ενόψει της αναζήτησης ρευστότητας από τις αγορές, ο ανασχηματισμός και οι τακτικές κινήσεις της κυβέρνησης και των κομμάτων ενόψει του πολυ-εκλογικού 2019 είναι τα θέματα του τρέχοντος εκτεταμένου ΔΕΛΤΙΟΥ.

Μετέωρη έξοδος: Η ορολογία αλλάζει, οι όροι παραμένουν

Παρά τους «Ομηρικούς» πανηγυρισμούς και τους μυθικούς παραλληλισμούς της 21ης Αυγούστου μαζί με την απαλοιφή της ενοχοποιημένης μνημονιακής ορολογίας, οι όροι με τους οποίους θα συνεχίσουν οι δανειστές να εποπτεύουν αυστηρά την ελληνική οικονομία παραμένουν στον αέρα. Τα μέτρα που θα πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζονται, τα ήδη συμφωνημένα νέα μέτρα που θα προκύπτουν καθώς και η απλή επιμήκυνση αποπληρωμής του χρέους -χωρίς ένα ευρώ ονομαστική του μείωση- δεν δικαιολογούν σε καμία περίπτωση εφησυχασμό. Πολύ περισσότερο, δεν επιτρέπουν υποσχέσεις και ενέργειες χαλάρωσης της δημοσιονομικής πειθαρχίας χωρίς τις αντίστοιχες αναπτυξιακές πολιτικές.

Τα αποτελέσματα της κάθε αξιολόγησης πλέον δεν θα σημαίνουν άμεσα χρήματα στα κρατικά ταμιά αλλά ικανότητα δανεισμού από τις αγορές.

Πέρα από το συμβολικό τέλος του τελευταίου προγράμματος στήριξης που η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ είχε συνάψει με τους δανειστές του καλοκαίρι του 2015, η πραγματική ημερομηνία-ορόσημο για την συνέχεια των σχέσεων της Ελλάδας με τους θεσμούς είναι η απόφαση του Eurogroup του Ιουνίου, με βάση την οποία αλλά και το μέχρι σήμερα κλίμα των αγορών, τα δεδομένα διαμορφώνονται ως εξής:

1) Η Ελλάδα συνεχίζει να βρίσκεται σε πρόγραμμα αυστηρής επιτήρησης, με εκπροσώπους των θεσμών να συνεχίζουν να πηγαινοέρχονται (τουλάχιστον 4 φορές τον χρόνο σύμφωνα με την ΕΕ, αρχής γενομένης τις επόμενες εβδομάδες), να ελέγχουν, να παρεμβαίνουν και να συντάσσουν αξιολογήσεις, όπως γινόταν μέχρι σήμερα. Τα αποτελέσματα της κάθε αξιολόγησης πλέον δεν θα σημαίνουν άμεσα χρήματα στα κρατικά ταμιά αλλά ικανότητα δανεισμού από τις αγορές.

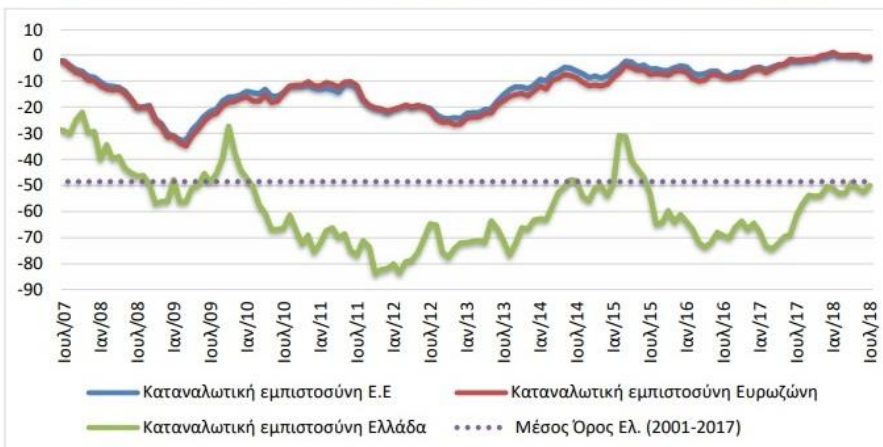
- 2) Το χρέος συνεχίζει να μην είναι βιώσιμο απλώς βραχυπρόθεσμα, δεν θα αποτελεί πρόβλημα. Οι υποχρεώσεις της χώρας παραμένουν στο ακέραιο και οι αγορές θα το λαμβάνουν υπόψη.
- 3) Το πρόγραμμα που έληξε ημερολογιακά έχει αφήσει σε εκκρεμότητα την υλοποίηση συγκεκριμένων μέτρων (περικοπές συντάξεων, μείωση αφορολογήτου κλπ) με αρκετά σοβαρές κοινωνικές επιπτώσεις και πολιτικό κόστος.
- 4) Η απαίτηση για πρωτογενή πλεονάσματα παραμένει στο 3,5% του ΑΕΠ μέχρι και το 2022 και στο (απίθανο) 2,2% έως το 2060, εντείνοντας τις προοπτικές παραμονής της λιτότητας.
- 5) Η χώρα βρίσκεται ακόμα στο καθεστώς των κεφαλαιακών ελέγχων που κληρονόμησε από το ...πειραματικό πρώτο εξάμηνο των ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ, ενώ οι τράπεζες θα χρειαστούν ακόμα 2-3 χρόνια συστηματικής δουλειάς και αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου το 2019 προκειμένου να αποτελέσουν ξανά μοχλό επανεκκίνησης και στήριξης της οικονομίας.

Χρειάζονται τουλάχιστον 2 χρόνια ακόμα σε περιβάλλον σταθερότητας και ανάπτυξης για να μπορέσει η χώρα να αποκτήσει επενδυτική βαθμίδα χωρίς κινδύνους για τους επενδυτές.

- 6) Όλα αυτά οδηγούν στην συγκράτηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδος. Ακόμη και εάν αναβαθμιστεί η πιστοληπτική ικανότητα περαιτέρω μια- δυο βαθμίδες, θα συνεχίσει να απέχει από την ελάχιστη βέλτιστη την BBB- για ανεκτικά επιτόκια δανεισμού. Χρειάζονται τουλάχιστον 2 χρόνια ακόμα σε περιβάλλον σταθερότητας και ανάπτυξης για να μπορέσει η χώρα να αποκτήσει επενδυτική βαθμίδα χωρίς κινδύνους για τους επενδυτές.

Ανεπίδεκτοι μαθήσεως: «Τι είχες Γιάννη; Τι είχα πάντα...»

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Οι παραπάνω παράγοντες σε συνδυασμό με το κλίμα χαλάρωσης και πιθανής επιστροφής σε «κακές» συνήθειες του παρελθόντος, ελλείπει μάλιστα συγκροτημένης εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής, μπορούν να υπονομεύσουν σημαντικά την προσπάθεια της χώρας για έξοδο στις αγορές και αυτόνομο δανεισμό με λογικά επιτόκια και ειδικά με μακροπρόθεσμους τίτλους (δηλαδή

εκδόσεις πάνω από 10 χρόνια) καθώς είναι απόλυτα αναγκαίο να διαμορφωθεί κλίμα εμπιστοσύνης και σταθερότητας.

Κάτι τέτοιο βέβαια όχι μόνο δεν διαφαίνεται στον ορατό ορίζοντα αλλά κάποια συγκεκριμένα «δείγματα γραφής» αναδεικνύουν την ισχυρότατη σύνδεση των πρακτικών της παρούσας κυβέρνησης με τις χειρότερες συνήθειες του παρελθόντος.

Τα πράγματα δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο αν λάβουμε υπόψη πως οι επόμενοι πολύ κρίσιμοι μήνες για την πορεία της οικονομίας είναι πολύπλευρα προεκλογικοί, γεγονός που παραδοσιακά στην ελληνική πραγματικότητα αποτελεί επιβαρυντικό παράγοντα για την οικονομία.

Για παράδειγμα ο αριθμός των συμβασιούχων στη Γενική Κυβέρνηση κατά το μήνα Μάιο ο οποίος ξεπέρασε για πρώτη φορά μετά το 2008 τους 100.000.¹

Είχε μάλιστα συνεχή αυξητική πορεία τα χρόνια των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝ.ΕΛ.: Μάιος 2015: 80.278, Μάιος 2016: 81.650, Μάιος 2017: 89.532, Μάιος 2018: 103.124! Η «βουτιά στο παρελθόν» είναι ακόμα βαθύτερη αν συνυπολογίσει κανείς το πλήθος των προκηρύξεων ουσιαστικά «κλειστών» διαγωνισμών προσλήψεων, εκτός ΑΣΕΠ, οι οποίες στην πορεία με την κατάλληλη «πριμοδότηση» μετατρέπονται σε μόνιμες θέσεις...

Ακόμα και η ρουσφετολογικού τύπου ρύθμιση του Υπουργείου Παιδείας, την οποία ούτε είχε ...διανοηθεί υπουργός οποιουδήποτε κόμματος κατά το παρελθόν, με την διαγραφή χρεών από τους πανεπιστημιακούς που όφειλαν προς τα ιδρύματα τους ποσά έως 100.000 ευρώ από την άσκηση ελευθέριου επαγγέλματος (π.χ. γιατροί, οδοντίατροι, μηχανικοί κ.λπ.).

Τα παραδείγματα αυτά εκτός από τις οικονομικές διαστάσεις και τα μηνύματα που εκπέμπουν προς εταίρους και αγορές αναδεικνύουν κι ένα σαφώς οπισθοδρομικό στίγμα πελατειακού κράτους και κυβερνητικής συναλλαγής με τους «ημέτερους» έναντι των νομιμοφρόνων κι όσων δεν υποτάσσονται πολιτικά.

Τα πράγματα δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο αν λάβουμε υπόψη πως οι επόμενοι πολύ κρίσιμοι μήνες για την πορεία της οικονομίας είναι πολύπλευρα προεκλογικοί, γεγονός που παραδοσιακά στην ελληνική πραγματικότητα αποτελεί επιβαρυντικό παράγοντα για την οικονομία.

Καθόλου ενθαρρυντικά δεν και τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για την ανάπτυξη του ΑΕΠ στο 1.8% το Β' τρίμηνο του 2018, έναντι των προσδοκιών και της επίδοσης του Α' Τριμήνου (2.5%). Οι περισσότεροι αναλυτές αλλά και ο δείκτης οικονομικού κλίματος του IOBE επισημαίνουν τον κίνδυνο αυτό να συνεχιστεί και το Γ' (πιο παραγωγικό λόγω τουρισμού) εξάμηνο, βάζοντας σε άμεσο κίνδυνο τον

¹ Πηγή: <http://apografi.yap.gov.gr/apografi>

στόχο για συνολική ανάπτυξη 2.5% το 2018. Σύμφωνα μάλιστα με τις μετρήσεις του IOBE² που στέλνονται στην Κομισιόν, η ανασφάλεια των πολιτών σχετικά με τις φορολογικές τους υποχρεώσεις αποτελεί την κύρια αιτία αποτροπής των επενδύσεων και επιβάρυνσης του καταναλωτικού κλίματος.

Οι περισσότεροι αναλυτές αλλά και οι δείκτες οικονομικού κλίματος του IOBE επισημαίνουν τον κίνδυνο καταγραφής χαμηλότερου από το προσδοκώμενο ποσοστού ανάπτυξης και το Γ' εξάμηνο, βάζοντας σε άμεσο κίνδυνο τον στόχο για συνολική ανάπτυξη 2.5% το 2018

Αν δε οι συγκυρίες αναγκάσουν την κυβέρνηση να αντλήσει πόρους από το λεγόμενο «κεφαλαιακό μαξιλάρι» ή cash buffer των 30 δισεκ. για χρήση πέραν από εξόφληση δανείων του ΔΝΤ, τότε είναι πολύ πιθανό οι πόρτες των αγορών να ξανακλείσουν ερμητικά και η χώρα να βρεθεί ξανά μετέωρη.

Η πρώτη αντίδραση των αγορών, όσο και των εταίρων (κρατών και θεσμών), στο διάγγελμα της Ιθάκης, ήταν αρκετά συγκρατημένη στα όρια του προβληματισμού, δίνοντας ξεκάθαρα το σήμα πως η Ελλάδα παραμένει με το στίγμα της "ειδικής περίπτωσης" σε σχέση με τις άλλες χώρες που ήταν σε πρόγραμμα και πραγματοποίησαν ξεκάθαρες εξόδους. Τα μηνύματα αυτά αν δεν αξιολογηθούν κατάλληλα - ενόψει των φημολογούμενων προεκλογικού τύπου εξαγγελιών που ετοιμάζει ο πρωθυπουργός για την ΔΕΘ- μπορούν να καταφέρουν καίριο πλήγμα στην ικανότητα της χώρας να ανταπεξέλθει στις ανάγκες της για ρευστότητα. Ενισχύουν δε ακόμη περισσότερο τους δείκτες κοινωνικής ανισότητας (σύμφωνα με επίσημες στατιστικές)³ τους οποίους θεωρητικά θα έπρεπε να καταπολεμά μια «αριστερή» κυβέρνηση, καθώς οι συγκεκριμένες παροχές ενισχύουν συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες και συντεχνιακούς κύκλους, στερώντας πολύτιμους πόρους από το ευρύτερο κοινωνικό φάσμα και ειδικά τους πιο αδύναμους.

Πλέοντας στα ανοιχτά με ...θυμωμένο τον Ποσειδώνα

Η διεθνής συγκυρία μέσα στην οποία διάλεξε η κυβέρνηση να αφεθεί στην πλήρη εξάρτηση από τις αγορές, δεν ευνοεί την ριψοκίνδυνη επιλογή απεμπόλησης της πιστοληπτικής γραμμής στήριξης. Με το δολάριο να ανατιμάται συνεχώς λόγω της πολιτικής της Fed ως επακόλουθο της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής του Τραμπ, τα γεωπολιτικά γεγονότα όπως η διαμάχη ΗΠΑ-Τουρκίας, τον εμπορικό πόλεμο των ΗΠΑ με την Κίνα, το Ιράν και τις απειλές για κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας, υπάρχουν ανατροπές στις αγορές. Οι αγορές κατευθύνονται όλο και περισσότερο σε λύσεις

² Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα του **Δείκτη Εμπιστοσύνης Καταναλωτών Ιουλίου**, του IOBE το καταναλωτικό κλίμα των ελληνικών νοικοκυριών παρουσιάζει πτωχική τάση, στην ήδη χαμηλή στάθμη σε σχέση με το 2014

³ Σύμφωνα με τον καθηγητή Αρ. Χατζή ο δείκτης GINI για την Ελλάδα (με μετρήσεις του LIS Cross-National Data Center που μετρά την ανισότητα) εκτοξεύθηκε ξανά στο 36 το 2015 μετά από μια μικρή μείωση τα έτη 2013-14.

ρευστοποίησης και δεν ευνοούν την έκδοση και διακίνηση μακροχρόνιων ομολόγων τα οποία είναι αναγκαία για αναδυόμενες στις αγορές οικονομίες (όπως η ελληνική που φιλοδοξεί να επανέλθει).

Σοβαρά υπόψη στους υπολογισμούς μας οφείλουμε να λάβουμε το κλίμα αστάθειας που βρίσκεται η ευρύτερη περιοχή μας, «εξ ανατολών και προς δυσμάς». Η «στριμωγμένη στη γωνία» Τουρκία, με την λίρα να έχει χάσει πλέον του 40% της αξίας της έναντι Ευρώ/Δολαρίου από τις αρχές τους έτους, τον πληθωρισμό να καλπάζει και την λύση (της επαναφοράς) του ΔΝΤ να μοιάζει αναπόφευκτη, η διεθνής ανασφάλεια εντείνεται. Αντίστοιχοι κίνδυνοι, ακόμα πιο άμεσοι για τις ευαίσθητες χώρες της Ευρωζώνης, εγκυμονούνται στην υποβόσκουσα κρίση της Ιταλικής οικονομίας, η οποία βρίσκεται αντιμέτωπη με άμεσο κίνδυνο πιστοληπτικής υποβάθμισης, προσπαθώντας να ισορροπήσει ανάμεσα στην δημοσιονομική πειθαρχία και τον κυβερνητικό λαϊκισμό των σχημάτων που αναδείχθηκαν στην εξουσία.

Εν προκειμένω επιβεβαιώνεται και η λαϊκή ρήση «όταν έρθει η γνώση, πάει το γρόσι» αλλά και η δογματική εθνική επιλογή της χώρας να παραμείνει σφιχτά δεμένη στο άρμα του Ευρώ και όσες πολιτικές δυνάμεις και πρόσωπα, την υποστήριξαν -με κάθε κόστος- και την υπηρετούν μέχρι σήμερα.

Υπό αυτό το πρίσμα δικαιώνεται πλήρως η στάση όσων προέτρεπαν το οικονομικό επιτελείο να μην χαράμισει προς όφελος πρόσκαιρου επικοινωνιακού κέρδους την πιστοληπτική γραμμή στήριξης, θέση που θεσμικά εκπροσωπήθηκε (με ισχυρή κυβερνητική πολεμική εναντίον του) από τον διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα. Εν προκειμένω επιβεβαιώνεται και η λαϊκή ρήση «όταν έρθει η γνώση, πάει το γρόσι» αλλά και η δογματική εθνική επιλογή της χώρας να παραμείνει σφιχτά δεμένη στο άρμα του Ευρώ και όσους την υποστήριξαν -με κάθε κόστος- και την υπηρετούν μέχρι σήμερα.

Εκλογικά σχέδια επί στάχτης - «Τα γεγονότα, αγαπητέ μου, τα γεγονότα»

Είναι γνωστή η φράση του Βρετανού πρωθυπουργού **Χάρολντ Μακμίλαν** (1894-1986) όταν ρωτήθηκε από έναν δημοσιογράφο, «*τι αποτελεί τον μεγαλύτερο κίνδυνο για μια κυβέρνηση;*» και αυτός απάντησε «*τα γεγονότα αγαπητέ μου, τα γεγονότα*». Θύμα αυτού του θεμελιώδους πολιτικού κανόνα φαίνεται πως έπεσε –κι όχι αναίτια- η κυβέρνηση των ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ αυτό το μοιραίο καλοκαίρι. Καιρό τώρα ο πρωθυπουργός και το επιτελείο προετοίμαζαν -σταθερά επάνω στο κλίμα διχασμού και προσδοκώντας στις εξελίξεις στην οικονομία- την ατζέντα και το κλίμα μέσα στο οποίο θα διαμορφωνόταν η προεκλογική περίοδος.

Η εκτίμηση των πιο έμπειρων αναλυτών στα επιτελεία των κομμάτων αλλά και του παρόντος δελτίου⁴ ήταν πως ο πρωθυπουργός προσανατολιζόταν σε ένα εκλογικό φθινόπωρο από το οποίο προσδοκούσε να αποκομίσει τα μέγιστα δυνατά οφέλη της επικοινωνιακής διαχείρισης της λήξης των προγραμμάτων χρηματοδότησης, να αποφύγει την εφαρμογή συμφωνημένων μέτρων αφήνοντας την «καυτή πατάτα» στον ...επόμενο και να διασφαλίσει με αυτόν τον τρόπο -τουλάχιστον- ένα αντιπολιτευτικό εκλογικό ποσοστό που θα επέτρεπε στον ΣΥΡΙΖΑ να σταθεροποιήσει την θέση του στον νεότευκτο δικομματισμό και στον αρχηγό του να συνεχίσει να κυριαρχεί στα εσωκομματικά δρώμενα.

Όλα αυτά όμως ανατράπηκαν με δραματικό τρόπο από την πρωτοφανή εθνική τραγωδία που συντελέστηκε στο Μάτι. Τόσο η δολοφονική αμέλεια του κρατικού μηχανισμού σε όλα τα επίπεδα διοίκησης όσο και ο κυνικά επικοινωνιακός τρόπος αρχικής αντίδρασης και αντιμετώπισης της καταστροφής από την κυβέρνηση, μετέτρεψαν σε στάχτη οποιοδήποτε κυβερνητικό σχέδιο για πρόωρη προσφυγή στις κάλπες, τουλάχιστον μέσα στο 2018.

Ρικομex 1999 | Τατιάνα Μπόλαρη - Eurokinissi

Έχει παρατηρηθεί άλλωστε στην πρόσφατη πολιτική ιστορία, η σημαντική επιρροή φυσικών καταστροφών στην δρομολόγηση των πολιτικών εξελίξεων αλλά και στην διαμόρφωση του εκλογικού αποτελέσματος. Θυμίζουμε συγκεκριμένα τον μεγάλο σεισμό της Αθήνας τον Σεπτέμβριο του 1999, ο οποίος σύμφωνα με αναλύσεις της εποχής⁵ έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αντιστροφή του εκλογικού κλίματος υπέρ της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, η οποία ανταποκρίθηκε οργανωτικά και ανθρωπιστικά στην κρίση που προέκυψε και ανέδειξε τα πλεονεκτήματα της τότε

υπερκομματικής ηγεσίας του Πυροσβεστικού Σώματος. Αντίστοιχο παράδειγμα αποτελούν και οι καταστροφικές πυρκαγιές του 2007, οι οποίες επίσης επίσπευσαν τον χρόνο των εκλογών και ανάγκασαν την τότε κυβέρνηση της ΝΔ να προβεί σε πολυδάπανες παροχές προς τους πυρόπληκτους προκειμένου να κατευνάσει τις αντιδράσεις.

Θυμίζουμε συγκεκριμένα τον μεγάλο σεισμό της Αθήνας τον Σεπτέμβριο του 1999, ο οποίος σύμφωνα με αναλύσεις της εποχής έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αντιστροφή του εκλογικού κλίματος υπέρ της κυβέρνησης του

⁴ βλ. Δελτίο αρ. 61 – 2 Μαΐου 2018

⁵ Βλ. Α. Καρακούσης «Μετέωρη Χώρα», ΕΣΤΙΑ, 2006 & Γ. Λούλης «Τα είκοσι χρόνια που άλλαξαν την Ελλάδα» Λιβάνης, 2001

ΠΑΣΟΚ, η οποία ανταποκρίθηκε οργανωτικά και ανθρωπιστικά στην κρίση που προέκυψε και ανέδειξε τα πλεονεκτήματα της τότε υπερκομματικής ηγεσίας του Πυροσβεστικού Σώματος.

Η αποτίμηση του πλήγματος που έχει υποστεί ο ΣΥΡΙΖΑ από την φονική πυρκαγιά στο Μάτι καθώς και η **συνεχής επιρροή του Μακεδονικού ζητήματος το οποίο επανέρχεται στην επικαιρότητα**, κάνει εξαιρετικά ενδιαφέρουσες τις μετρήσεις κοινής γνώμης του φθινοπώρου και αποτελεί τον παράγοντα καθορισμού των εξελίξεων στο κυβερνών κόμμα, όχι μόνο προεκλογικά αλλά και μετεκλογικά. Υπό αυτό το πρίσμα, η μετατόπιση του χρόνου των εκλογών το νωρίτερο για τον πρώτο κιάλας μήνα του 2019 -κατά τον οποίο συμπληρώνει 4 χρόνια κυβερνητικής θητείας- αποτελεί επιλογή επιβίωσης τόσο για τον ΣΥΡΙΖΑ όσο και για τον αρχηγό του.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσουμε πως η φθορά που εισπράττει ο ΣΥΡΙΖΑ από την εθνική τραγωδία στο Μάτι, δεν αφορά μόνο το συγκεκριμένο γεγονός αλλά και την γενικότερη εικόνα, στρατηγική και φιλοσοφία διακυβέρνησης των 3μιση τελευταίων ετών στην λειτουργία του κράτους. Πνεύμα χαλάρωσης των κανόνων ασφάλειας και πρόληψης, διαλυτική και υποτιμητική αντιμετώπιση των σωμάτων ασφαλείας και δημόσιας τάξης, διάθεση υπόθαλψης και δικαιολόγησης κάθε αμελούς συμπεριφοράς που προκύπτει στον δημόσιο τομέα και φυσικά πλήρης απαξίωση και ενοχοποίηση κάθε πιθανότητας αξιολόγησης και λογοδοσίας των υπηρεσιών και των φυσικών προσώπων.

Εκτίμησή μας είναι πως οι παραπάνω εξελίξεις περιορίζουν αρκετά το κυβερνητικό πεδίο δράσης στον παραδοσιακό και αγαπημένο τομέα της σκανδαλολογίας, του διχασμού, του «κυνηγιού μαγισσών» και της επίκλησης στο θυμικό των ψηφοφόρων, με επιθέσεις στους κομματικούς αντιπάλους, αναμόχλευση σκανδαλολογίας, πιθανόν και δικαστικών υποθέσεων το προσεχές διάστημα κι ως τις εκλογές.

Αναμένοντας τον «φθινοπωρινό λογαριασμό»

Οι πρώτες δημοσκοπήσεις του φθινοπώρου θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό και την στρατηγική των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Στην Νέα Δημοκρατία, που διαβλέπει πλέον ακόμα και την αυτοδύναμη επικράτηση της, η εσωκομματική διαμάχη ανάμεσα στην παραδοσιακή δεξιά πτέρυγα και την φιλελεύθερη η οποία μαίνεται από την στιγμή εκλογής του Κ. Μητσοτάκη στην προεδρία, θα εντείνεται όσο πλησιάζει ο χρόνος των εκλογών, της κατάρτισης των ψηφοδελτίων και της απόδοσης των «χρισμάτων» (χαρακτηριστικά τα παραδείγματα Μαργκογιαννάκη αλλά και Πατούλη-Μπακογιάννη στην αυτοδιοίκηση).

Το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης αναμένει να αποτυπωθούν στις μετρήσεις της κοινής γνώμης τα αποτελέσματα της κυβερνητικής πολιτικής και της δικής του υπεύθυνης στάσης, τόσο στο ζήτημα της καταστροφικής πυρκαγιάς στο Μάτι όσο και στην διαχείριση του Μακεδονικού ζητήματος, από τα οποία αναμένει σημαντικά οφέλη. Η σοβαρή πάντως πιθανότητα διεύρυνσης της εκλογικής

απήχησης του Κυρ. Μητσοτάκη, θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο τις εσωτερικές διεργασίες για την πολιτική φυσιογνωμία του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης και θα εντείνει την ανάγκη διασαφήνισης του πολιτικού του αφηγήματος σε κρίσιμα ζητήματα όπως η αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσης (1^ο μνημόνιο, υπόθεση Γεωργίου κλπ) για τα οποία οι θέσεις του μέχρι σήμερα παραμένουν θολές, στο βωμό των εσωτερικών ισορροπιών.

Η σοβαρή πάντως πιθανότητα διεύρυνσης της εκλογικής απήχησης του Κυρ. Μητσοτάκη, θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο τις εσωτερικές διεργασίες για την πολιτική φυσιογνωμία της ΝΔ και θα εντείνει την ανάγκη διασαφήνισης του πολιτικού της αφηγήματος σε κρίσιμα ζητήματα όπως η αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσης (1^ο μνημόνιο, υπόθεση Γεωργίου κλπ) για τα οποία οι θέσεις της μέχρι σήμερα παραμένουν θολές, στο βωμό των εσωτερικών ισορροπιών.

Στην κυβερνητική φθορά από φωτιές-Μακεδονικό προσδοκά και το Κίνημα Αλλαγής, το οποίο απέκτησε σχετική ομοιογένεια με την αποχώρηση του Ποταμιού, όχι όμως και εκλογική δυναμική, σύμφωνα με τις τελευταίες μετρήσεις του καλοκαιριού, οι οποίες το έδειξαν να γίνεται περισσότερο «συμπαγές» απευθυνόμενο κυρίως στην παραδοσιακή του βάση. Η αναμενόμενη για πολλούς (και για το παρόν δελτίο⁶) διαίρεση του ΚΙΝΑΛ πάντως, θα μπορούσε να έχει αποφευχθεί αν ακολουθούνταν εξ αρχής ο οδικός χάρτης γένεσης μιας νέας παράταξης, από μηδενική βάση, με αυτοδιάλυση των υπαρχόντων σχημάτων και βάρος στην πολιτική φυσιογνωμία κι όχι στα κόμματα και τα πρόσωπα.

Η μεγάλη πρόκληση βέβαια που έχει να αντιμετωπίσει το ΚΙΝΑΛ στις πολλαπλές κάλπες που προαλείφονται τους επόμενους μήνες, είναι η ανάσχεση της «μόνιμης» κατάληψης του κεντροαριστερού χώρου από τον ΣΥΡΙΖΑ και διατήρηση της πολιτικής του αυτονομίας, αν παραμείνει ως έχει ο σημερινός δικομματισμός.

Μέχρι στιγμής πάντως τα αποτελέσματα -όπως αντανακλώνται στις μετρήσεις- δεν είναι τα προσδοκώμενα για τα περισσότερα στελέχη και τους υποστηρικτές του εγχειρήματος αλλά και για το πεδίο που ανοίγεται από την ραγδαία φθορά του ΣΥΡΙΖΑ. Σε κάθε περίπτωση ο ερχόμενος εκλογικός κύκλος (είτε σε μια, είτε σε δύο φάσεις) θα αναδιατάξει πλήρως το τοπίο, επαναπροσδιορίζοντας την έννοια του προοδευτικού χώρου στον 21^ο αιώνα, μέσα από την νέα φυσιογνωμία των κομμάτων και τις ανακατατάξεις του πολιτικού και στελεχειακού δυναμικού.

⁶ Βλ. Δελτίο αρ. 50 – 28 Σεπτεμβρίου 2017

Σε κάθε περίπτωση ο ερχόμενος εκλογικός κύκλος (είτε σε μια, είτε σε δύο φάσεις) θα αναδιατάξει πλήρως το τοπίο, επαναπροσδιορίζοντας την έννοια του προοδευτικού χώρου στον 21^ο αιώνα, μέσα από την νέα φυσιολογία των κομμάτων και τις ανακατατάξεις του πολιτικού και στελεχιακού δυναμικού.

Ανασχηματισμός ξεπερασμένων συμβόλων

Απότοκος των επιπτώσεων της φονικής πυρκαγιάς ήταν και ο πρόσφατος κυβερνητικός ανασχηματισμός. Με τις επιλογές του ο πρωθυπουργός, εκτός από την αντιμετώπιση των πληγών που άφησε η κυβερνητική διαχείριση στο Μάτι, θέλησε να προσδώσει πολιτικούς συμβολισμούς στο κυβερνητικό σχήμα. **Εκτίμηση μας είναι πως συγκεκριμένες επιλογές του στοχεύουν στην θεμελίωση πολυσυλλεκτικής εκλογικής βάσης για τον ΣΥΡΙΖΑ, εξαερώνοντας ουσιαστικά το αριστερό στίγμα και διατηρώντας απλώς την ρητορική.** Γνωρίζοντας ότι έχει να διαχειριστεί ένα - συνεχώς μειούμενο- ρευστό και πολυσυλλεκτικό εκλογικό ποσοστό, το οποίο κατέκτησε κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες, συμπεριέλαβε στο κυβερνητικό σχήμα πρόσωπα τα οποία ανήκαν σε συγκεκριμένες συνιστώσες του παραδοσιακού δικομματισμού που κυριάρχησε στην μεταπολίτευση. Ο κ. Τσίπρας επιχειρεί με τις επιλογές του να ενισχύσει τον κυβερνητικό του εταίρο ΑΝΕΛ με όσα στελέχη της ΝΔ απορρίπτονται ή ασφυκτιούν υπό το κεντρώο και ανανεωτικό προφίλ το οποίο προσπαθεί να εμφυσήσει ο κ. Μητσοτάκης στην συντηρητική παράταξη. Το μήνυμα προς τους κομμένους των ψηφοδελτίων είναι «ανοίξαμε και σας περιμένουμε – εδώ τα καλά υπουργεία».

Το μήνυμα του κ. Τσίπρα προς τους κομμένους από τα ψηφοδέλτια της ΝΔ είναι «ανοίξαμε και σας περιμένουμε – εδώ τα καλά υπουργεία»

Η τακτική αυτή του πρωθυπουργού επιβεβαιώνει όσους εδώ και χρόνια υποστηρίζουν πως ο κυβερνητικός εναγκαλισμός των ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ έχει βαθύτατους πολιτικούς δεσμούς και αρκετό...μέλλον, το οποίο δεν ξεθωριάζει τόσο εύκολα από υποκριτικές ...σοσιαλδημοκρατικές μεταλλάξεις.

Συγκεκριμένες επίσης επιλογές του κ. Τσίπρα απευθύνθηκαν και στις δύο θεμελιώδεις πτέρυγες της κεντροαριστεράς, την εκσυγχρονιστική αλλά και την παραδοσιακή, συνεχίζοντας την επιδίωξη διεμβολισμού της παράταξης με πρόσωπα που εν τέλει αποδέχτηκαν την εξευτελιστική απαξίωση των προηγούμενων προέδρων και του έργου του ΠΑΣΟΚ από τον κ. Τσίπρα. Αξιοσημείωτη είναι η πολιτική σύμπτωση που επέφερε τους συμβολισμούς αυτούς να εκφράσουν τρεις γυναίκες πολιτικοί με καταγεγραμμένη πορεία (και αντίστοιχη φθορά) η κάθε μία στον χώρο από τον οποίο προέρχονται.

Συγκεκριμένες επίσης επιλογές του κ. Τσίπρα απευθύνθηκαν και στις δύο θεμελιώδεις πτέρυγες της κεντροαριστεράς, την εκσυγχρονιστική αλλά και την παραδοσιακή, συνεχίζοντας την επιδίωξη διεμβολισμού της παράταξης με πρόσωπα που εν τέλει αποδέχτηκαν την εξευτελιστική απαξίωση των προηγούμενων προέδρων και του έργου του ΠΑΣΟΚ από τον κ. Τσίπρα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

ΔΙΚΤΥΟ για τη
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
στην Ελλάδα
και την Ευρώπη
Το ΔΙΚΤΥΟ

ΣΥΝΤΑΞΗ ΔΕΛΤΙΟΥ (αρ. 64):

Δρ Μαρίλη Μέξη

Διευθύντρια ΔΙΚΤΥΟΥ

&

Γιώργος Παπούλιας

Πολιτικός Επιστήμονας, Συνεργάτης

ΔΙΚΤΥΟΥ

Για το

ΔΙΚΤΥΟ για την Μεταρρύθμιση στην

Ελλάδα και την Ευρώπη

Διάκου 20 & Συγγρού 1

11743, Αθήνα

τηλ: 210 9247814

φαξ: 210 9227244

www.todiktio.eu

info@todiktio.gr

Παρόμοια επιδίωξη εκλογικού ανοίγματος θα λέγαμε πως επιχειρείται από τον κ. Τσίπρα μέσα από την διαχείριση του διαχρονικού κοινωνικού αιτήματος για ανανέωση των πολιτικών προσώπων. Όπως έχει συμβεί μέχρι σήμερα με τον ίδιο τον ΣΥΡΙΖΑ ως αντί-παράδειγμα του «νέου» στην πολιτική ζωή, το οποίο κουβαλά όλες τις παθογένειες και τις ιδεοληψίες του παλαιού και ξεπερασμένου πολιτικού συστήματος, αντίστοιχη είναι και η διαχείριση των προσώπων που επιλέγονται και συμβολίζουν την πολυπόθητη «ανανέωση».

Η επιλογή νέων προσώπων στην πολιτική είναι χρυσός κανόνας και όλοι οι αρχηγοί τον τηρούν. Η νεότητα όμως δεν είναι από μόνη της προσόν στην πολιτική. Πρόσωπα που επιλέγονται χωρίς καμία αξιολογική διαδικασία, κανένα κριτήριο επαγγελματικής, ακαδημαϊκής, κοινωνικής δραστηριότητας ή καταξίωσης, ούτε έστω μια υποτυπώδη κομματική συμμετοχή και δράση δημιουργούν αρνητικό παράδειγμα.

Με μόνο κριτήριο την ηλικία, την -μέχρι πρότινος- ανωνυμία και την διαπροσωπική εμπιστοσύνη, αναδεικνύονται πρόσωπα σε δημόσια αξιώματα, καταφέροντας στην ουσία να υπονομεύσουν και να δυσφημίσουν το ίδιο το ζωογόνο και αναγκαίο αίτημα ανανέωσης των πολιτικών ιδεών, πρακτικών και προσώπων.